

ΝΕΟΣ

ΕΛΛΗΝΟΜΝΗΜΩΝ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ

ΣΠΥΡ. Η. ΛΑΜΠΡΟΥ

4

1907

ΦΩΤΟΤΥΠΙΚΗ ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ * 1969 * RÉIMPRESSION ANASTATIQUE

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ÉDITIONS

ΒΑΣ. Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗΣ



BAS. N. GRÉGORIADÈS

ΠΡΟΣΤΑΓΜΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ
ΥΠΕΡ ΤΟΥ ΦΛΩΡΕΝΤΙΝΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ DE MORELLIS

Ὁ κῶδιξ Supplement grec 821 τῆς Ἐθνικῆς βιβλιοθήκης τῶν Παρισίων εἶνε πρόσταγμα ἐπὶ περγαμηνῆς μεγάλου σχήματος τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννου Παλαιολόγου, ἐκδοσθέν κατ' Αὐγούστον τοῦ 1439 ὑπὲρ τοῦ Φλωρεντίνου Ἰακώβου Ἰωάννου Παύλου Τεμορέλης ἢ Ντεμορέλης (De Morellis), γεγραμμένον δ' ἑλληνιστὶ μετὰ μεταφράσεως λατινικῆς. Τὸ ἑλληνικὸν κείμενον ἔχει ὧδε·

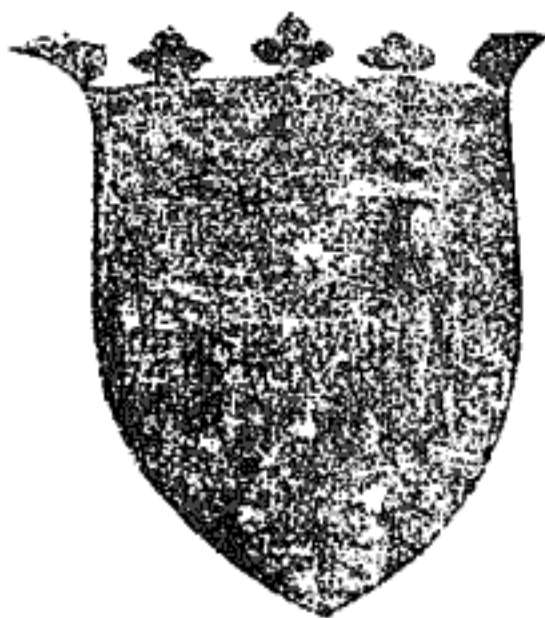
† Ἰωάννης ἐν Χριστῷ τῷ θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ῥωμαίων ὁ Παλαιολόγος καὶ αἰεὶ αὐγούστος καὶ πᾶσι μὲν τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις οὕσι καὶ λόγῳ χρωμένοις, τὸ τοὺς ὁμογενεῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων εὐεργετεῖν, οἰκεῖον | δῆπουθεν ὁμοῦ καὶ προσῆκον· τὴν τῶν ἀπάντων ἐντεῦθεν ἐπισπωμένοις ἀγάπην, δωρουμένοις τὲ καὶ λαμβάνουσι ἐν τῷ μέρει· τούτῳ γὰρ τῷ τρόπῳ, τό τε περὶ τὸ θεῖον σώζοιτ' ἂν εὐσεβῆς, καὶ τὸ πρὸς τοὺς | ὁμοφύλους κοινωνικὸν καὶ φιλόφρονον· μάλιστα δὲ καὶ κυριώτατα τὸ τοιοῦτον βασιλεῦσιν ἀνήκει χρῆμα βασιλείας· ὄν ἰδιαίτατον· οὐδὲν γὰρ τῶν ὄλων τοσοῦτον τὸν βασιλέα κοσμεῖ, ὅσον τὸ πρὸς πάντας εὐ-|μενές καὶ φιλόδωρον· οὐ μόνον γὰρ διὰ τούτων θεὸν κατὰ τὸ δυνατόν μιμούμενος φαίνεται πᾶσι προσηνῶς ὑπανοίγων τὰ ὧτα καὶ δαψιλῶς ἐπαρκῶν ταῖς τῶν δεομένων αἰτήσεσι, καὶ τῇ παρ' αὐτοῦ βασιλείῳ | λαμπηδῶνι τοὺς εὐεργετούμενους καταφαιδρύνων· ἀλλὰ καὶ τὴν τῶν ἄλλων εὐνοίαν ἐαυτῷ εἰσποιεῖται καὶ σώζει τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ καὶ χορηγηθὲν ἐκ θεοῦ σχῆμα τῆς βασιλείας· προκεῖσθαι γὰρ ἀνάγκη | τοὺς βασιλέας κοινὸν ἀγαθόν· οἷόν τινα μίαν ἀπάντων ἀνθρώπων ψυχὴν· μάλλον δ' εἰπεῖν καθ' ἑκάστην τινὰς ἐπιτρόπους καὶ κηδεμῶνας τῷ τῶν ἀνθρώπων γένει· θεοῦ καὶ τῆς ἀοράτου καὶ ὑψηλῆς ἐκείνου προνοίας, ὑπηρέ|τας καὶ μάρτυρας· τῆς δὲ τοιαύτης γνώμης αὐτῶν καὶ τοῦ βούλεσθαι σώζειν τόδε τὸ σχῆμα ἀκέραιον, οὐκ ἂν ἔχοι ἐναργέστερον ἐκφῆναι σημεῖον τοῦ μὴ μόνον κατανεύειν ἐτοίμως τοῖς αἰτούσι τὰ δίκαια, | ἀλλὰ καὶ οἰκοθεν μηδέων αἰτούντων προθύμους εἶναι περὶ τὰς εὐ-

σχήμονας δωρεάς· ἐκάστου τιμῶντας τὴν ἀρετὴν καὶ δωρεαῖς προ-
 βάζοντος εὐπρεπέσιν· ὅσῳ γὰρ διὰ τῶν χορηγουμένων ὑπ' αὐτῶν δω-
 ρεῶν | τοῖς ἄλλοις συγκαταβαίνοντες ὁμιλοῦσι, τοσοῦτῳ μᾶλλον τὸ
 τῆς βασιλείας ἀξίωμα μεγαλύνουσι, πηγὴν καὶ κοινὸν πρυτανεῖον ἐν-
 δεικνύντες αὐτὴν καὶ πάσης ἐπιγείου ἀρχῆς ἀκρόρειαν. | Διὰ δὲ
 ταῦτα ἀποβλέψασα ἡ βασιλεία μου πρὸς τὸν εὐγενῆ καὶ φρονήσει κε-
 κοσμημένον ἄνδρα Ἰάκωβον Ἰωάννου Παύλου Τεμορέλης· πολίτην
 μὲν ὄντα τῆς μεγαλοπρεποῦς πόλεως Φλωρεντίας· | πρῶτον δὲ τῶν
 τεχνῶν κατὰ τὸ παρὸν ἐν τῇ εἰρημένῃ πόλει τυγχάνοντα· καὶ γνοῦ-
 σα τὴν τούτου περὶ τὰ καλὰ σπουδὴν τό τε τοῦ ἥθους ἀκέραιον καὶ
 ἀστείον καὶ τοῦ βίου τὸ ἀνεπίληπτον, πρὸς δὲ καὶ τὸ τοῦ | φρονή-
 ματος σταθερὸν καὶ τὸ τοῦ τρόπου ἐπιεικὲς καὶ φιλάληθες, ἀποδεξα-
 μένη τὲ ὅ τι μάλιστα τούτον καὶ βουλομένη διατρανώσαι τὴν περὶ
 αὐτὸν ἡμετέραν διάθεσιν καὶ ταύτην ὅσον οἶόν τε τοῖς | ἄλλοις ποιῆ-
 σαι κατάδηλον, ἤδη ἡ βασιλεία μου προσλαμβάνει αὐτὸν καὶ τῷ χορῶ
 τῶν οἰκείων αὐτῇ συναριθμεῖ καὶ ἐγκαταλέγει· τιμῶσα τὲ αὐτὸν καὶ
 ἐξαίρουσα, δωρεῖται χορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει· ἵνα ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς
 τὸ ἐξῆς ἄτε δὴ οἰκείος τῇ βασιλείᾳ μου, διηνεκῶς ἔχη ἄδειαν χρῆ-
 σθαι τῷ συνήθει σημείῳ τῆς βασιλείας μου μετὰ τῆς ὀφειλομένης καὶ
 προσηκούσης αἰδοῦς καὶ τιμῆς ἐν τοῖς φλα|μούλοις αὐτοῦ οἷς ἂν χρή-
 σαιτο ἐν ταῖς ἀρχαῖς τιμαῖς τε καὶ λειτουργίαις αἷς ἡ πόλις καὶ κοι-
 νότης τῆς μεγαλοπρεποῦς Φλωρεντίας τοὺς ἰδίους πολίτας δωρεῖσθαι
 εἴωθεν. Ἔτι ἡ βασιλεία μου | τῇ παρ' ἑαυτῇ ἐξουσίᾳ τὸν εἰρημένον
 εὐγενῆ ἄνδρα Ἰάκωβον τιμῶσα ὁμοῦ καὶ ἐξαίρουσα, ποιεῖ προχειρί-
 ζεται καὶ καθιστᾷ κόμητα παλατίνον· ἐγχειρίζουσα καὶ ἐπιχορηγοῦσα
 αὐτῷ πλήρη ἄδειαν καὶ | ἐντελῆ ἐξουσίαν τοῦ ποιεῖν προχειρίζεσθαι
 καὶ συνιστᾷν νοταρίους εἴτ' οὖν ταβουλλαρίους ἱκανοὺς ὄντας ἐπι-
 τούτῳ καὶ εἰδότας γράμματα· οὓς ὁμοῦ τε πάντας καὶ ἰδίᾳ ἕκαστον
 αὐτῶν, προσδέξεται καὶ | προβιάσει· τῇ εἰρημένῃ τῆς νοταρικῆς
 εἴτ' οὖν ταβουλλαρικῆς λειτουργίᾳ κατακοσμήσας· ἐξητακῶς πρότε-
 ρον τὸν βίον αὐτῶν καὶ τὸ ἐπιτήδευμα ἀκριβῶς· καὶ κρίνας ἱκανοὺς
 τῶν τοιοῦτων ὑποδοχεῖς | τε καὶ λειτουργοὺς· ἀφ' ὧν καὶ λήψεται
 ὄρκον σωματικὸν καὶ ὑπόσχεσιν, ὥστε πανταχοῦ πιστοὺς εἶναι τῇ βα-
 σιλείᾳ· καὶ τὴν εἰρημένην τῆς νοταρικῆς εἴτ' οὖν ταβουλλαρικῆς λει-
 τουργίαν ἐν πάσι τοῖς συμβολαίοις καὶ συναλλάγμασι τοῖς ὑπ' αὐτῶν

γεννησόμενοι, πιστῶς ἐνεργεῖν καὶ ὀρθῶς· καὶ ἄνευ δόλου σκευωρίας ἢ ἀπάτης μετιέναι· καθαρῶς τε καὶ εἰλικρινῶς διοικεῖν· τούτοις ὁ εἰρημένος Ἰάκωβος | ἐνθήσει καὶ ἐγχειρίσει πληρεστάτην ἄδειαν καὶ ἐντελῆ ἐξουσίαν τοῦ ποιεῖν γράμματα· συμβόλαια συντιθέναι παντοῖα καὶ συγγραφὰς· συναλλάγματά τε καὶ διαθήκας· ἀπλῶς καὶ πάντα τὰ | τῆ προρρηθείσῃ ὑπηρεσίᾳ κατὰ νόμους ἀνήκοντα καὶ κατὰ τὰ τῶν πόλεων ἔθιμα ἐν αἷς συναναστραφήσονται, ποιεῖν· ὑπαγορεύειν· γράφειν· πληροῦν· συντιθέναι τὲ καὶ ἐκτιθέναι καὶ βασιλικῆ | διαβεβαιουῦν καὶ ἐμπεδοῦν ἐξουσίᾳ. Ἔτι ἡ βασιλεία μου δωρεῖται τῷ προειρημένῳ Ἰακώβῳ χορηγεῖ καὶ ἐπιβραβεύει ἵνα τῆ αὐτῆ βασιλικῆ ἐξουσίᾳ, ἔχῃ ἄδειαν τοὺς νόθους καὶ ἐξ ἀθεμίτου προελ-|θόντας μίξειως, κοινῆ καὶ διηρημένως ζώντων ἢ καὶ θανόντων τῶν γονέων αὐτῶν, νομίμους καὶ γνησίους ποιεῖν· καὶ ἐπὶ πάντα τὰ τῶν γνησίων καὶ νομίμων δίκαια καὶ προνόμια, ἀποκαθιστᾶν καὶ | ἐπανάγειν· πᾶσαν αὐτοῖς ἀπαλείφω τὴν ἀπὸ γεννήσεως κηλίδα· καὶ ἐπανάγων αὐτοὺς εἰς πάντα τὰ τῆς διαδοχῆς δίκαια καὶ τὰ ἐξ ἀδιαθέτου· εἰς τε πάσας τὰς τιμὰς καὶ ἀξίας οἷς δύναιντ' ἂν | χρῆσθαι καὶ ἀπολαύοιεν οἱ γνήσιοι καὶ ἀπὸ νομίμων προελθόντες γάμων καὶ θεμιτῶν· ὑπεξαίρομεν δὲ ἐν τούτοις καὶ νοεῖσθαι οὐ θέλομεν· τὰ τῶν αὐθεντῶν νόθα τὰ μὴ νομίμως καὶ γνησίως ἐξ αὐτῶν | προελθόντα· ὡσαύτως καὶ τὰ νόθα τῶν μπαρόνων καὶ κομητῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀξιωματικῶν ἀνδρῶν. Ἔτι διορίζεται ἡ βασιλεία μου ἵνα ὅσους ἂν καὶ οἷους ὡς προεῖρηται νόθους ὄντας καὶ ἀθεμίτως προαχθέν-|τας ἐπὶ τὸν βίον τῆ διὰ τῶν παρόντων χορηγηθείσῃ ἐξουσίᾳ ὁ προρρηθείς Ἰάκωβος νομίμους καὶ γνησίους καταστήσῃ καὶ τάξῃ, οὕτω νοῶνται καὶ ὧσι νόμιμοί τε καὶ γνήσιοι καὶ τῆς τοιαύτης ἀπολαύωσι γνησιότητος, | ὥστε μηδένα τρόπον ἀπὸ τούτων ἐγγίγνεσθαι πρόκριμα τοῖς τῶν γνησίων καὶ κυρίως νομίμων δικαίοις· μήτε παραβλάπτεσθαι τὰς τούτων ἐλευθερίας ἐν τε κληρονομίαις καὶ διαδοχαῖς καὶ ἐν ἅπασι | ταῖς ἀπὸ τῶν κληρονομιῶν καὶ διαδοχῶν κατὰ τὸ ἐπιβάλλον διανομαῖς. Καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων δήλωσιν καὶ ἀσφάλειαν ἐγένετο πρὸς τὸν εἰρημένον εὐγενῆ ἄνδρα Ἰάκωβον Ἰωάννου Παύλου Ντεμορέλης, | τὸ παρὸν τῆς βασιλείας μου πρόσταγμα, ἀπολυθὲν κατὰ μῆνα Αὐγούστου τῆς νῦν τρεχούσης δευτέρας ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἐνακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ἐβδόμου ἔτους, ἐν ᾧ καὶ πρὸ | ἡμέτερον εὐσεβὲς καὶ

θεοπρόβλητον ὑπεσημῆνατο κράτος· ἐπιτεθείσης καὶ τῆς ἡμετέρας
συνήθους καὶ βασιλικῆς βούλλης. † Μηνὶ Αὐγούστου ἰνδικτιῶνος β' †

Ὁ μὴν καὶ ἡ ἰνδικτιῶν ἦσαν γεγραμμένα ἐρυθρά. Ἡ δὲ
βούλλα περὶ τῆς γίνεται λόγος ἐν τέλει τοῦδε τοῦ προστάγμα-
τος ἦτο ἐπιτεθειμένη χαρτῶα ἐπὶ λαγανίου προσκεκολλημένου
τῇ περγαμηνῇ· σώζονται δὲ μόνον τὰ ἴχνη τῆς ἐπιθέσεως. Ἀρι-
στερόθεν δὲ τῷ θεωμένῳ εἶνε ἀπεικονισμένος ὁ ἐνταῦθα ἐν
πανομοιοτύπῳ παρατιθέμενος θυρεὸς,
ἐν ᾧ τὰ ἄνω καὶ ὁ δικέφαλος ἀετὸς
εἶνε χρυσοῦ, τὸ δ' ἔδαφος πορφυροῦν.
Ἦνεν δὲ οὗτος πάντως ὁ νέος θυρεὸς
τοῦ Ἰακώβου de Morellis μετὰ τὴν
εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ ἀνωτέρω προστά-
γματος τοῦ αὐτοκράτορος χορηγη-
θεῖσαν ἄδειαν (διηνεκῶς ἔχη ἄδειαν
χρησθῆναι τῷ συνήθει σημείῳ τῆς βα-
σιλείας μου μετὰ τῆς ὀφειλομένης καὶ
προσηκούσης αἰδοῦς καὶ τιμῆς ἐν τοῖς
φλαμούλοις αὐτοῦ). Ἄξιον δὲ ση-
μειώσεως ὑπὸ ἔποψιν παλαιογραφικὴν εἶνε, ὅτι σώζονται, μάλ-
λιστα ἐξ ἀριστερῶν τῷ θεωμένῳ, αἱ ὁπαὶ αἱ ἐμποιηθεῖσαι ὑπὸ
τῶν καρκίνων, ἤτοι τοῦ διαβήτου, χάριν τῆς χαρακώσεως τῆς
περγαμηνῆς πρὸς ἐγγραφὴν τοῦ προστάγματος.



Θυρεὸς τοῦ Ἰακώβου
de Morellis

Σύγκειται δὲ τὸ πρόσταγμα ἐκ δύο μερῶν, τοῦ προλόγου
καὶ τοῦ κυρίου θέματος. Καὶ ὁ μὲν πρόλογος εἶνε αὐτολεξεί ὁ
αὐτὸς καὶ ἐν τῷ χρυσοβούλλῳ τοῦ αὐτοῦ ἔτους 1439, δι' οὗ ὁ
αὐτὸς αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ Παλαιολόγος χορηγεῖ πρὸς τὴν
ἐπιφανῆ τῆς μεγαλοπρεποῦς πόλεως Φλωρεντίας κοινότητα,
ὅπως ὁ ἐν αὐτῇ ἐπιφανῆς χορὸς τῶν ἐννέα τῆς πρώτης καὶ κο-
ρυφαίας παρ' αὐτοῖς τάξεως, τουτέστιν ὁ σημαιοφόρος τῆς δι-
καιοσύνης καὶ οἱ σὺν αὐτῷ λοιποὶ ὀκτώ, οἱ πρῶτοι τῶν τεχνῶν,
οἱ ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἐσόμενοι συνημμένως τε καὶ

ὁμοῦ, παρ' ὅσον ἂν χρόνον ἐν τῇ προορηθείσῃ διαμείνωσιν ἀρχῇ καὶ ἀξία καὶ οὐ περαιτέρω ἔχωσιν ἄδειαν πλήρη καὶ ἐξουσίαν ἐντελῇ τοῦ διορίζειν ταβουλλαρίους καὶ τοῦ ἀποκαθιστᾶν εἰς τὰ δίκαια καὶ προνόμια γνησίων τοὺς νόθους καὶ ἐξ ἀθεμίτου προελθόντας μίξεως, καθ' οὓς ὅρους τὸ δικαίωμα τοῦτο χορηγεῖται καὶ εἰς τὸν Ἰάκωβον de Morellis¹. Παρέχονται δὲ τὰ δικαιώματα ταῦτα εἰς τοὺς ἄρχοντας τοῦ κοινοῦ τῆς Φλωρεντίας ἐν τῷ χρυσοβούλλῳ διὰ τῶν αὐτῶν λέξεων, δι' ὧν καὶ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ τούτῳ προστάγματι. Εἶνε δὲ ἡ χορήγησις τῶν προνομίων τούτων εἰς τοὺς Φλωρεντίνους καρπὸς τῶν φιλίων σχέσεων ἃς προεκάλεσε μεταξὺ τῆς πόλεως ταύτης καὶ τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου ἢ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ διαμονὴ τοῦ αὐτοκράτορος χάριν τῆς συνόδου ὑπὲρ ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν.

Ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος, χορηγήσας εἰς τοὺς ἐννέα ἄρχοντας τῆς φλωρεντιακῆς πολιτείας, τὸν σημαιοφόρον τῆς δικαιοσύνης (*gonfaloniere di giustizia*) καὶ τοὺς ὀκτὼ πρώτους τῶν τεχνῶν (*priori delle arti*, ἤτοι τοὺς προέδρους τῶν συντεχνιῶν), τὰ προειρημένα δικαιώματα, ἔπραξε τοῦτο διὰ τοῦ χρυσοβούλλου συλλήβδην καὶ ἀπροσώπως. Εἰς τοῦτο δὲ βεβαίως ἀναφέρονται τὰ τοῦ χρυσοβούλλου συνημμένως τε καὶ ὁμοῦ. Ἀντιτίθενται ἄρα ταῦτα εἰς ἰδίαν τινὰ ἐκάστῳ προσωπικῶς τῶν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον τὰς ἀρχὰς ἐκεῖνας περιβαλλομένων χορήγησιν καὶ εἰς τοὺς διαδόχους αὐτῶν προσωπικὴν ἐπανάληψιν τῶν αὐτῶν προνομίων. Οὕτω δ' ἐξηγεῖται ἡ αὐθημερὸν πιθανῶς, (κατὰ μῆνα Αὐγουστον τῆς νῦν τρεχούσης δευτέρας Ἰνδικτιῶνος τοῦ ἑξακισχιλιοστοῦ ἐννακοσιοστοῦ τεσσαρακοστοῦ ἐβδόμου ἔτους) ἔκδοσις τοῦ ταύτοσήμου πρὸς τὸ χρυσοβούλλον ἰδιωτικοῦ προστάγματος τοῦ εἰς ἓνα τῶν ἐν τῷ χρυ-

¹ Τὸ χρυσοβούλλον τοῦτο τοῦ Ἰωάννου Παλαιολόγου, σωζόμενον ἐν πρωτοτύπῳ ἐν τῷ Δημοσίῳ ἀρχεῖῳ τῆς Φλωρεντίας, ἐξεδόθη ἐν τοῖς τοῦ *Miklosich-Müller Acta et diplomata*. Ἐν Βιέννῃ. 1865 Τόμ. Γ' σ. 195 κ. ἐ. καὶ ἐν τοῖς τοῦ *Giuseppe Müller Documenti sulle relazioni delle città Toscane coll' Oriente e col' Turchi*. Ἐν Φλωρεντίᾳ. 1879 σ. 172 κ. ἐ.

σοβούλλῳ μνημονευομένων ἀρχόντων, τὸν πρῶτον μιᾶς τῶν τεχνῶν, μὴ ἰδίᾳ ἀναγραφομένης, Ἰάκωβον de Morellis. Ὅμοια δὲ προστάγματα δικαιούμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ἐκδοθέντα χάριν τοῦ τε gonfaloniere della giustizia καὶ τῶν λοιπῶν priori delle arti.

Καὶ, κατὰ μὲν τᾶλλα, τὰ εἰς αὐτὸν παρεχόμενα δικαιώματα, ὄντα ταῦτά καὶ τὰ χορηγούμενα διὰ τοῦ χρυσοβούλλου συνημμένως τε καὶ ὁμοῦ, πρέπει νὰ νοήσωμεν ἀναφερόμενα εἰς Φλωρεντίνους διατρέβοντας ἐν τῷ βυζαντιακῷ κράτει, ἰδίως δ' ἐν Κωνσταντινουπόλει. Ἐκεῖ ἡ Φλωρεντία ἤδη μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1405 παρὰ τῶν Βισκόντη τῶν Μεδιολάνων ἐξαγοράσιν τῆς Πίσης εἶχεν ἀρχίσει πειρωμένη νὰ ὑποκαταστήσῃ τοὺς Πισαίους, τυγχάνουσα τῶν δικαιωμάτων ἐκείνων χάριν τῶν Φλωρεντίνων¹.

Ἄλλ' ἐν τῷ πρὸς τὸν de Morellis προστάγματι εὐρίσκομεν χορηγούμενον καὶ τι πλεόν ἐν οἷς ὁ αὐτοκράτωρ λέγει· ἡ βασιλεία μου προσλαμβάνει αὐτὸν καὶ τῷ χορῶ τῶν οἰκείων αὐτῆ συναριθμεῖ κτλ. Ἄρα εἰς τοῦτον μόνον ἢ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τῶν κατεχόντων τὰς ἐν τῷ χρυσοβούλλῳ μνημονευομένας ἀρχὰς ἐν Φλωρεντία ἐχορήγησεν ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος τὸ ἴδιον τοῦτο προνόμιον; Μὴ ἔχοντες δυστυχῶς ἄλλα αὐτοκρατορικὰ προστάγματα ἐπιβεβαιωθέντα εἰς τοὺς λοιποὺς ἄρχοντας τῆς Φλωρεντίας, δὲν δυνάμεθα νὰπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο μετ' ἀσφαλείας. Καὶ δὴ ἡδύνατο νὰ ὑποτεθῆ, ὅτι ἀκριδῶς χάριν τῆς προσθήκης ταύτης διέστειλε τὸν Ἰάκωβον de Morellis ὁ αὐτοκράτωρ τῶν ἄλλων συναδέλφων διὰ τοῦ ἰδίου τούτου προστάγματος. Ἀλλὰ τοιαύτη τις εἰκασία δὲν πιστεύω νὰ εἶνε πιθανή. Πολὺ δὲ μᾶλλον νομίζω, ὅτι τὸ ἴδιον τοῦτο προνόμιον ἐχορηγήθη μὲν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς, δὲν συμπεριελήφθη δὲ εἰς τὸ καθολικὸν χρυσόβουλλον, ἀλλ' ἀνεγράφετο ἐν τοῖς ἰδίοις χάριν ἐκάστου προστάγμασι διὰ τὸν λόγον, ὅτι τὰ μὲν εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς Φλωρεντίας δι' αὐτοῦ παρεχόμενα προνόμια ἦσαν

Πρὸβλ. *Giuseppe Müller* ἐκδ' ἐν σ. 482.

πολιτειακὰ καὶ ἀνεφέροντο μᾶλλον εἰς τὰς δημοσίας ἀρχὰς ἢ περιεβάλλοντο, καθ' ὅσον ἐξ αὐτῶν ἐδημιουργοῦντο δίκαια ἀπονεμόμενα εἰς τρίτους, τὸ δὲ πρόσθετον τοῦτο προνόμιον ἦτο προσωπικὴ κατ' ἄτομον τιμὴ εἰς ἕκαστον ἰδίᾳ χορηγουμένη. Ὡς τοιαύτη δὲ ἠδύνατο νὰ αναφέρηται καὶ εἰς μόνον τὸν de Morellis διὰ λόγους ἰδίας τινὸς εὐνοίας τοῦ αὐτοκράτορος πρὸς αὐτόν. Ἀλλὰ δὲν νομίζω, ὅτι ὁ Ἰωάννης Παλαιολόγος ἤθελε προβῆ εἰς τοιαύτην τινὰ ἥκιστα πολιτικὴν διαστολὴν ἐνὸς ἢ τινῶν μόνον τῶν κατεχόντων τὰς ὑψίστας ἀρχὰς τῆς φλωρεντιακῆς πολιτείας· θεωρῶ δὲ πολὺ πιθανώτερον, ὅτι τὸ αὐτὸ προσωπικὸν προνόμιον ἐχορηγήθη καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς τῶν ἀνωτάτων ἀρχόντων τῆς Φλωρεντίας ἐν ἔτει 1439, καὶ μόνον δὲν περιεσώθησαν τὰ οἰκεῖα προστάγματα τοῦ αὐτοκράτορος.

Ὅπως δὲ καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, τὸ αὐτοκρατορικὸν πρόσταγμα εἶνε διδακτικώτατον ἐν ταύτῃ τῇ προσθήκῃ. Καὶ δὴ εὐρίσκομεν πολλάκις παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς τὴν προσωνομίαν οἰκειῶς τοῦ βασιλέως (τῆς βασιλείας μου)¹. Ἀλλ' ὅσον γινώσκω δὲν ἐμελετήθη μέχρι τοῦδε ἀκριδέστερον ἢ σημασία τῆς ἐκφράσεως ταύτης, οὐδ' ἐξητάσθη ὁποῖα ἢ πρὸς τὴν βασιλείαν σχέσις τῶν καλουμένων οἰκειῶν². Καὶ τοῦτο δὲ τὸ πρόσταγμα δὲν σαφηνίζει μὲν τίνες αἱ πρὸς τὴν βασιλείαν ἀναλαμβανόμεναι ὑποχρεώσεις τοῦ εἰς τοὺς οἰκείους τασσομένου· ἀλλὰ μανθάνομεν οὐχ ἦττον ἐξ αὐτοῦ ἐν τῶν δικαιωμάτων τοῦ τιμηθέντος ὡς οἰκείου, τὴν εἰς αὐτὸν παρεχομένην ἄδειαν τοῦ ἐν τῷ ἰδίῳ θυρεῷ ποιεῖσθαι χρῆσιν τοῦ βασιλικοῦ διασήμου. Θεωρητέον δὲ τοῦτο ἀντίστοιχον περίπου τῆς παρ' ἡμῖν παρασημοφορίας.

¹ Ἴδε ἐν Νέῳ Ἑλληνομνήμονι Τόμ. Α' σ. 430 καὶ οἰκειῶν τῷ αὐθέντῃ μου καὶ δεσπότη.

² Ὁ Zachariä von Lingenthal (Geschichte des Griechisch-römischen Rechts. Ἐκδ. 6'. Ἐν Βερολίῳ 1877 σ. 261 σημ. 931) ἀπλῶς σημειώνει, ὅτι ἐν τοῖς Acta et Diplomata ἀπαντῶσιν οἰκεῖοι τοῦ βασιλέως ἄνευ οἰασθήποτε ἄλλης παρατηρήσεως.